

ESTÍMUL

haver alhora influència d'*bastil* (ASTA).

Estíllat, V. *estela* *Estim*, *estima*, *estimable*, *estimació*, *estimador*, *estimar*, *estimatiu*, V. *esma* *Estimball*, *estimbament*, *estimbar*, V. *timba* *Estimbori*, de *cimbori* contaminat per *estibar* (i potser també *timba* i *tomba*) *Estimborlat*, *-urlat*, V. *estraburlat* *Estimpar*, V. *timba*

ESTÍMUL, pres del ll. *stímulus* 'fibló', 'agullada, agulló', 'turment', 'estímul'. □ 1.ª doc.: c. 1400, Ant. Canals, JoMartorell.

En el sentit d'«agulló», en la novel·la del S. xv *Deïfira Ecatonfila*: «qual *stimul* te puny tant a urtar tu mateix ab axí obstinat desplaure e cruessa d'ànimo?» (Misc. Fabra, 171); «que sapia conèixer lo amic del lagoter o suau enemic, plaent-li verdaderes lahors, *estímol* o peticions de virtuts», JoMartorell (Ag. II, 158).

DERIV.: *Estimular* [1399]: «Digues ço que-t volràs, mas sia breu. —Quatre coses, senyor —diguí jo ladoncs—, ab agual desig me *stimulen* cascuna que yo primerament vos deman de aquella, e per tal en summa vos demanaré de totes», BMetge (*Somni* II, Riq., 228.2). *Estimulable*. *Estimulació*. *Estimulador*. *Estimulament*. *Estimulant* [1840, supl. al Lab.].

Estinflat, V. *escotiflat* *Estinguet*, potser encreuament d'*estiràs* amb un **esllinguet* derivat d'*esllingar*=*esllenegar* (cf. aran. i gascó *eslingà*=*esllenegar*, i tort. *esllingüida* 'esquitllada') *Estintolador*, *estintolar*, V. *estontolar* (ESTALÓ) +*Estintarrassat*, V. *tint* (TENYIR) *Estiomena*, *estiomenar-se*, *estiomènic*, V. *comestible* *Estionar*, V. *atiar* (TIÓ)

ESTIPENDI, pres del ll. *stīpēndium* 'contribució pecuniària', 'sou', compost del ll. arcaic *stips*, *stipis*, 'ofrena mòdica', i *pendere* 'pagar'. □ 1.ª doc.: 1358 (AlcM).

En la data d'aquest document és probable que ja hagués estat usual, poc o molt, durant llarg temps, car ja s'havia creat, com consta des de molt poc més tard, una forma vulgar *estipència*, que no desdenyava tothom, en el sentit de 'petita deixa', 'herència menuda': «los uns encorren desastres, los altres, en vida o tantost après mort llur, ells e lurs cases són vengudes al baix, hoc e a total destrucció, que a fills o hereus lurs no roman *estipència*», Eiximenis (*DComp.*, *NCL.*, 123), alteració deguda a contaminació de la terminació d'*herència*. I així s'ha mantingut en el parlar popular de llocs diversos, fent-se el sentit propi més i més esborradís: val. *estepència* 'deixalla, quantitat o valor insignificant': «pixen molt alt, sent aixina que --- no pòden fer cantar a un cego --- per no tindre tan sòls una *estepència*», MGadea (*T. del Xè* II, 141), localitzable al Lluçanès, Ebre, Maestrat, etc. (AlcM); eiv. «*estapensia*: insignificància» (PzCabr.); i, amb metàtesi, ribag. *espetència* 'part mínima' (Bonansa, AlcM). La *e* per *i*' potser molt antiga, i prolongació fins i tot d'una pronúncia de llatí vulgar *i* > *e* (*stēpēndium* figura en inscripcions llatines, Ernout-M).

DERIV.: *Estipendiar* [S. xvii]. *Estipendiari* [c 1370, *Ordin. Pal.*]; *estipendier* (*estep-*, 1582).

Estípit, *estíptic*, *estípticar*, *estípticitat*, V. *estibar* *Estípula*, V. *rostoll*

ESTIPULAR, pres del ll. *stīpūlari* 'fer-se prometre en forma verbal però solemne', 'prometre en tal manera'. □ 1.ª doc.: 1357, doc. de MiretS, *TemplH*.

També en d'altres de 1418, 1444: «axí mateix haje lo salari de cinquanta liures *stipulat* en lo dit arrendament» (*Ardits* I, 459).

DERIV.: *Estipulació* [S. XIII, *CostTort.*]. *Estipulador*. *Estipulant*.

Estirat, V. *tirar* *Estirabec*, V. *tirabec* *Estirabot*, *estaribot*, V. *estribot* (estrabòtic, *estrep*) *Estiracabells*, V. *tirar* *Estiracàcies*, *estiracina*, V. *estorac* *Estiracordetes*, *estirada*, *estiradissa*, *estirador*, *-adora*, *estiraganyar*, *estiragassar*, *estiragonyar*, *estirall*, *estirament*, *estirapits*, *estirar*, *estirassat*, *estirat*, *estiravelles*, *estireganyar*, *estireganyós*, *estiregassar*, *estiregassó*, *estiregonsar*, *estiregonyar*, V. *tirar*

Estirlar, això de «dissimilació de H en rl» (AlcM) en tot cas és fonètica inadmissible: si és a la inversa no ho assegurem, ni si aquí hi ha quelcom d'*esterle* (ESTÈRIL).

Estirol, V. *estoraç* +*Estirollat* eiv. (*cuc* ~, 'serp'), V. *tirar*

ESTIRP, pres del ll. *stīrps*, *stīrpis* 'soca d'un arbre', 'raça, família, nissaga'. □ 1.ª doc.: S. xv, i ja n'hi ha algun ús escadusser a la fi del xiv.

El DAG. en cita 2 exs. del S. xv, i AlcM un que pot ser de c. 1400 o poc més tard; també ha de ser això *estirps*, registrat pel *Torc.* d'Aversó com a mot sense rima (§ 1549); en català ha restat sempre un fort i rar llatanisme.

DERIV.: *Extirpar* [S. XIII], pres del ll. *exstirpare* 'desarrelat, arrencar'; *estirpar*, Arn. de Vilanova; *estirpa*, mot sense rima en Aversó; «De mitje nit - fins casi a l'aurora, / per *extirpar* - tota vocació, / he laborat - no sens atenció / en 'cabar vuy - ja corrent una hora», Gaspar de Verí (a. 1502, JMBover, *BiEscr.Bal.* II, 501.7.6). *Extirpació* [1399]: «no n'ha entrat hu en paradís --- mentre durarà lo dit scisma --- ne mon pare ne altre --- mon pare, per tal com fo de aquella creensa --- ab contínuu desig cobege la *extirpació* del dit scisma, sabent que, mort aquell, viurà en la glòria eternal, ensemps ab la Sra. regina, ma mare», BMetge (*Somni* II, Riq., 248.18).

Va existir i encara viu un duplicat popular de EXSTIRPARE, generalment en la forma cat. +ESTREPAR; però ja deu ser el que en una forma llatinitzada apareix, amb el sentit d'«artigar, rompre (una terra emboscada)», en un doc. ribagorçà del S. x: «una terra ad *stirpare*», Ovarra any 989 (R. d'Abadal, *Pall. i Ribag.*, n.º 281).

Avui a penes viu més que entorn de les comarques del Maresme i la Selva, i sorprèn de veure que no